

1. Bemidbar, Chapter 2

(ג) והחנים קדמה מזרחה דגל מחנה יהודה לצבאתם ונשיא לבני יהודה נחשון בן עמינדב. (ד) וצבאו ופקדיהם ארבעה ושבעים אלף ויש מאות. (ה) והחנים עליו מטה יששכר ונשיא לבני יששכר נתנאל בן צוער. (ו) וצבאו ופקדיו ארבעה וחמשים אלף וארבע מאות. (ז) מטה זבולן ונשיא לבני זבולן אליאב בן חלון. (ח) וצבאו ופקדיו שבעה וחמשים אלף וארבע מאות. (ט) כל הפקדים למחנה יהודה מאת אלף ושמנים אלף וששת אלפים וארבע מאות לצבאתם ראשנה יסעו.

(3) Those who encamp on the east side toward the sunrise shall be of the **standard of the camp of Judah**, according to their divisions; and the prince of the children of Judah is Nahshon the son of Amminadab. (4) His division, and those who were numbered of them, were seventy-four thousand six hundred. (5) Those who encamp next to him shall be **the tribe of Issachar**; and the prince of the children of Issachar is Nethanel the son of Zuar. (6) His division, and those who were numbered of it, were fifty-four thousand four hundred. (7) **The tribe of Zebulun**: and the prince of the children of Zebulun is Eliab the son of Helon. (8) His division, and those who were numbered of it, were fifty-seven thousand four hundred. (9) All who were numbered of the camp of Judah were one hundred eighty-six thousand four hundred, according to their divisions. **They shall set out first.**

(י) דגל מחנה ראובן תימנה לצבאתם ונשיא לבני ראובן אליצור בן שדיאור. (יא) וצבאו ופקדיו ששה וארבעים אלף וחמש מאות. (יב) והחונם עליו מטה שמעון ונשיא לבני שמעון שלמיאל בן צורישדי. (יג) וצבאו ופקדיהם תשעה וחמשים אלף ושלוש מאות. (יד) ומטה גד ונשיא לבני גד אליסרף בן רעואל. (טו) וצבאו ופקדיהם חמשה וארבעים אלף ויש מאות וחמשים. (טז) כל הפקדים למחנה ראובן מאת אלף ואחד וחמשים אלף וארבע מאות וחמשים לצבאתם ושנים יסעו.

(10) On the south side shall be the **standard of the camp of Reuben** according to their divisions. The prince of the children of Reuben is Elizur the son of Shedeur. (11) His division, and those who were numbered of it, were forty-six thousand five hundred. (12) Those who encamp next to him shall be **the tribe of Simeon**. The prince of the children of Simeon is Shelumiel the son of Zurishaddai. (13) His division, and those who were numbered of them, were fifty-nine thousand three hundred. (14) **The tribe of Gad**: and the prince of the children of Gad is Eliasaph the son of Reuel. (15) His division, and those who were numbered of them, were forty-five thousand six hundred fifty. (16) All who were numbered of the camp of Reuben were one hundred fifty-one thousand four hundred fifty, according to their armies. **They shall set out second.**

(יז) ונסע אהל מועד מחנה הלויים בתוך המחנות כאשר יחנו בן יסעו איש על ידו לדגליהם.

(17) Then the Tent of Meeting shall set out, with the camp of the Levites in the midst of the camps. As they encamp, so shall they set out, every man in his place, by their standards.

(יח) דגל מחנה אפרים לצבאתם ימה ונשיא לבני אפרים אלישמע בן עמיהוד. (יט) וצבאו ופקדיהם ארבעים אלף וחמש מאות. (כ) ועליו מטה מנשה ונשיא לבני מנשה גמליאל בן פדהצור. (כא) וצבאו ופקדיהם שנים ושלשים אלף ומאתים. (כב) ומטה בנימין ונשיא לבני בנימין אבדון בן גדעני. (כג) וצבאו ופקדיהם חמשה ושלשים אלף וארבע מאות. (כד) כל הפקדים למחנה אפרים מאת אלף ושמנת אלפים ומאה לצבאתם ושלשים יסעו.

(18) On the **west side** shall be **the standard of the camp of Ephraim** according to their divisions; and the prince of the children of Ephraim is Elishama the son of Ammihud. (19) His division, and those who were numbered of them, were forty thousand five hundred. (20) Next to him shall be **the tribe of Manasseh**; and the prince of the children of Manasseh is Gamaliel the son of Pedahzur. (21) His division, and those who were numbered of them, were thirty-two thousand two hundred. (22) **The tribe of Benjamin**: and the prince of the children of Benjamin is Abidan the son of Gideoni. (23) His army, and those who were numbered of them, were thirty-five thousand four hundred. (24) All who were numbered of the camp of Ephraim were one hundred eight thousand one hundred, according to their divisions. **They shall set out third.**

(כה) דָּגַל מַחֲנֵה דָן צִפְנָה לְצַבְאֹתָם וְנָשִׂיא לְבְנֵי דָן אַחִיעֶזֶר בֶּן עַמִּישַׁדַּי. (כו) וְצָבָאוּ וּפְקֻדֵיהֶם שְׁנַיִם וְשָׁשִׁים אֶלֶף וְשִׁבְעֵי מֵאוֹת. (כז) וְהַחֲנִיִּים עָלָיו מִטֵּה אָשֶׁר וְנָשִׂיא לְבְנֵי אָשֶׁר פְּגַעִיאל בֶּן עֶכְרֹן. (כח) וְצָבָאוּ וּפְקֻדֵיהֶם אֶחָד וְאַרְבָּעִים אֶלֶף וְחֲמִשׁ מֵאוֹת. (כט) וּמִטֵּה נַפְתָּלִי וְנָשִׂיא לְבְנֵי נַפְתָּלִי אַחִירַע בֶּן עֵינָן. (ל) וְצָבָאוּ וּפְקֻדֵיהֶם שְׁלֹשָׁה וְחֲמִשִּׁים אֶלֶף וְאַרְבַּע מֵאוֹת. (לא) כָּל הַפְּקֻדִים לְמַחֲנֵה דָן מֵאֵת אֶלֶף וְשִׁבְעָה וְחֲמִשִּׁים אֶלֶף וְשֵׁשׁ מֵאוֹת לְאַחֲרָנָה יִסְעוּ לְדַגְלֵיהֶם.

(25) On **the north side** shall be the standard of the **camp of Dan** according to their divisions: and the prince of the children of Dan is Ahiezer the son of Ammishaddai. (26) His division, and those who were numbered of them, were sixty-two thousand seven hundred. (27) Those who encamp next to him shall be **the tribe of Asher**; and the prince of the children of Asher is Pagiel the son of Ocran. (28) His division, and those who were numbered of them, were forty-one thousand and five hundred. (29) **The tribe of Naphtali**: and the prince of the children of Naphtali is Ahira the son of Enan. (30) His division, and those who were numbered of them, were fifty-three thousand four hundred. (31) All who were numbered of the camp of Dan were one hundred fifty-seven thousand six hundred. **They shall set out last by their standards.**

2. Abarbanel, Bemidbar, Chapter 2

ולא יחשוב מאמרו "איש על דגלו באתת" (ב:ב) שכל אחד מן השבטים היה לו דגל אחד בפני עצמו, ושהיו שם שנים עשר דגלים, כל אחד ואחד באותות מתחלפים מחבירו. לא היה הדבר כן.

One should not think that the statement, "Each man under his own flag with distinguishing signs" (2:2), means that each of the tribes had its own distinct flag, and that there were twelve flags in total, each with different signs from its counterpart. It was not so.

אבל הדגלים, לדעתי, היו ארבעה בלבד. והאותות שהיו צבועים בהם היו ארבעה. והיה דגל אחד משבט יהודה לצד מזרח, שהוא הצד היותר נכבד מארבעה הצדדים. ותחתיו או עמו היו שבט יששכר וזבולון, ולכולם לא היו אלא דגל אחד והוא דגל יהודה. והיה לצד דרום – שהוא הצד היותר נכבד אחר המזרח, להיותו ימין העולם – דגל ראובן. והיו תחתיו ועמו שבט שמעון ושבט גד, ולא היה להם כולם אלא דגל אחד והוא דגל ראובן הראש בצד ההוא. ולצד המערב הנקרא ימה היה דגל יוסף שראשו **אפרים**, ועמו מנשה ובנימין. ולא יהיה לכולם כי אם דגל אחד והוא דגל אפרים. וכן לצד צפון היה דגל דן, ועמו היה שבט אשר ושבט נפתלי. ולא היה לכולם כי אם דגל אחד והוא דגל דן בלבד. והיו אם כן הדגלים ארבעה ולא עוד.

Rather, the flags, in my opinion, there were only four in number. And the signs that were coloured on them were also four. One flag from the tribe of **Judah** was on the East side, which is the most honoured side of the four. And beneath him or alongside him were the tribes of Yissachar and Zevulun, but they all had only one flag, which was the flag of Judah. On the South side – which is the second most honoured side after East, being the right side of the world – was the flag of **Reuben**. And under and with him were the tribes of Simeon and Gad, and they all had only one flag, which was the flag of Reuben at the head of that side. On the West side, called the seaside, there was the flag of Joseph, with **Ephraim** as its leader, and with Manasseh

and Benjamin. And they all had only one flag, which was the flag of Ephraim. Similarly, on the North side, there was the flag of **Dan**, and with him the tribes of Asher and Naphtali. And they all had only one flag, which was the flag of Dan alone. Thus, there were four flags and no more.

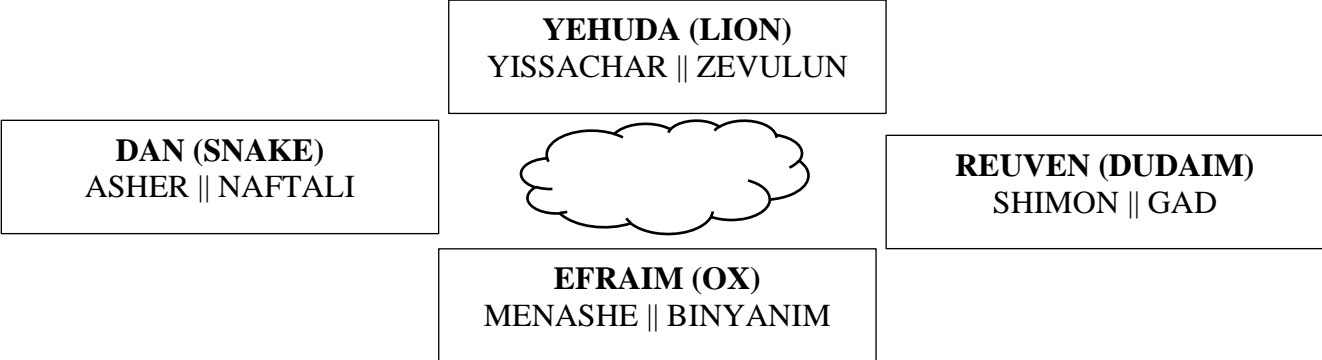
אבל המפרשים אמרו שהיו שני עשר דגלים לשנים עשר שבטים וכל דרך איש ישר בעיניו.

But the Commentators said that there were twelve flags for twelve tribes...

3. Bemidbar Rabbah 2:7

בִּאֲתַת (במדבר ב:ב'), סִימָנֵי הָיוּ לְכָל נְשִׂיא וְנְשִׂיא מִפָּה וְצָבַע עַל כָּל מִפָּה וּמִפָּה כְּצָבַע שֶׁל אֲבָנִים טוֹבוֹת שֶׁהָיוּ עַל לְבוֹ שֶׁל אֶהֱרָן... רְאוּבֵן אֲבָנוּ אָדָם וּמִפָּה שֶׁלּוֹ צָבוּעַ אָדָם וּמְצִיר עָלָיו דּוּדָאִים. שִׁמְעוֹן פֶּטְדָה וּמִפָּה שֶׁלּוֹ צָבוּעַ יָרֵק וּמְצִיר עָלָיו שָׁכָם. לְוִי בְּרִקְתָּ וּמִפָּה שֶׁלּוֹ צָבוּעַ שְׁלִישׁ לָבָן וְשְׁלִישׁ שְׁחָר וְשְׁלִישׁ אָדָם וּמְצִיר עָלָיו אוּרִים וְתוּמִים. יְהוּדָה נֶפֶךְ וְצָבַע מִפָּה שֶׁלּוֹ דְמוּתוֹ כְּמִין שָׁמַיִם וּמְצִיר עָלָיו אַרְיָה. יִשְׂשָׁכָר סִפִּיר וּמִפָּה שֶׁלּוֹ צָבוּעַ שְׁחָר דּוֹמָה לְכַהֵל וּמְצִיר עָלָיו שְׁמֶשׁ וְיָרַח... זְבוּלוֹן יְהֵלֵם וְצָבַע מִפָּה שֶׁלּוֹ לְבָנָה וּמְצִיר עָלָיו סִפִּינָה... דָּן לָשֵׁם וְצָבַע מִפָּה שֶׁלּוֹ דּוֹמָה לְסִפִּיר וּמְצִיר עָלָיו נָחֶשׁ... גָּד שָׁבוּ וְצָבַע מִפָּה שֶׁלּוֹ לֹא לָבָן וְלֹא שְׁחָר אֶלָּא מְעֻרָב שְׁחָר וְלָבָן וּמְצִיר עָלָיו מַחְנֶה... נַפְתָּלִי אֲחֻלְמָה וְצָבַע מִפָּה שֶׁלּוֹ דּוֹמָה לְיֵין צְלוּל שְׁאִין אֲדָמוֹתוֹ עֲזָה וּמְצִיר עָלָיו אֵילָה... אֲשֵׁר תִּרְשִׁישׁ וְצָבַע מִפָּה שֶׁלּוֹ דּוֹמָה לְאֶבֶן יְקָרָה שֶׁמִּתְקַשְׁטוֹת בּוֹ הַנָּשִׁים, וּמְצִיר עָלָיו אֵילָן זֵית... יוֹסֵף שֶׁהֵם וְצָבַע מִפָּה שֶׁלּוֹ שְׁחָר עַד מְאֹד וּמְצִיר לְשָׁנֵי נְשִׂאִים אֶפְרַיִם וּמְנַשֶּׁה, מְצִירִים, עַל שֵׁם שֶׁהָיוּ תוֹלְדוֹתֵם בְּמְצִירֵם. וְעַל מִפָּה שֶׁל אֶפְרַיִם הָיָה מְצִיר שׁוֹר... וְעַל מִפָּה שֶׁבֵּט מְנַשֶּׁה הָיָה מְצִיר רֶאֶם... בְּנֵימִין יִשְׁפָּה וְצָבַע מִפָּה שֶׁלּוֹ דּוֹמָה לְכָל הַצָּבָעִים לְשָׁנִים עֶשֶׂר הַצָּבָעִים וּמְצִיר עָלָיו זָאֵב

In the signs (Numbers 2:2), there were symbols for each prince and prince, a flag and colour on each flag, and each flag had a colour like the colour of precious stones that were on the heart of Aaron... Reuben had a flag of red and his flag was colored red and embroidered with dudaim. Simeon had a flag of green and his flag was embroidered with Shechem. Levi had a flag of white, black, and red, and it was embroidered with Urim and Thummim. Judah had a flag of sky-like color and it was embroidered with a lion. Issachar had a flag of black resembling coal, and it was embroidered with the sun and moon... Zebulun had a flag of white, resembling a shining stone, and it was embroidered with a ship... Dan had a flag resembling sapphire, and it was embroidered with a snake... Gad had a flag that was neither white nor black but mixed black and white, and it was embroidered with a camp... Naphtali had a flag resembling a clear, reddish wine, and it was embroidered with a deer... Asher had a flag resembling a precious stone adorned by women, and it was embroidered with an olive tree... Joseph had a black flag, exceedingly black, and it was embroidered with two princes, Ephraim and Manasseh, representing Egypt, as their lineage was in Egypt. And on the flag of Ephraim, there was an embroidered ox... On the flag of Manasseh, there was an embroidered unicorn... Benjamin had a flag that resembled all the colors, the twelve colors, and it was embroidered with a wolf...

LEAH	RACHEL		BILHA (maidservant of RACHEL)	ZILPAH (maidservant of LEAH)
REUVEN	YOSEF	EFRAIM	DAN	GAD
SHIMON	YOSEF	MENASHE	NAFTALI	ASHER
LEVI	BINYAMIN			
YEHUDA				
YISACHAR				
ZEVULUN				

4. Oznayim LeTorah, Bemidbar 2:2

למה נבחרו יהודה, ראובן, אפרים, ודן לראשי דגלים? עי' לעיל א"ב שכדי להבטיח את השלום הגמור בכל מחנה היה הכרח לסדר אותם כך שג' השבטים שבכל מחנה יהיו בני אם אחת האוהבים זה את זה יותר מבני אב א'...¹

Why were Judah, Reuben, Ephraim, and Dan chosen as the heads of the tribes? As mentioned above (Genesis 49:1-2), in order to ensure complete peace in each camp, it was necessary to arrange them in a way that three tribes from each camp would be the children of one mother who loved each other more than the children of one father'...

וללאה ששה בנים ונתנו להם ב' מחנות: בראש הא' העמידו את יהודה שגבר באחיו ולו מיועדת המלוכה ובראש הב' את ראובן הבכור

For Leah, who had six sons, they gave two camps: at the head of the first camp, they placed Judah, who excelled among his brothers and was destined for kingship, and at the head of the second camp, they placed Reuben, the firstborn.

לרחל ב' בנים שהם ג' שבטים וסדרו מהם את המחנה הג' ובראשו אפרים שהקדימו יעקב למנשה.

Rachel had two sons who are three tribes, and they arranged from them the third camp, with Ephraim preceding Manasseh according to Jacob's preference.

והמחנה הד' סודר מבני השפחות שחיו בשלום בני בלהה ובני זלפה עי' לעיל שם מלבד גד שחובר אל מחנה ראובן במקום לוי שלא נכנס לדגל ובראשו העמידו את דן בכור בלהה שפחת רחל...

The fourth camp was organized from the families of the sons who lived peacefully: the sons of Bilhah and the sons of Zilpah, as mentioned above (Genesis 46:25), except for Gad, who was connected to the camp of Reuben in place of Levi, who did not enter the flag. At the head of the fourth camp, they placed Dan, Bilhah's firstborn, Rachel's maidservant...

5. Ibn Ezra, Bemidbar 2:2

באת. סימנים היו בכל דגל ודגל וקדמונינו אמרו שהיה בדגל ראובן צורת אדם מכח דרש דודאים ובדגל יהודה צורת אריה כי בו המשילו יעקב ובדגל אפרים צורת שור מטעם בכור שור ובדגל דן צורת נשר עד שימדו לכרובים שראה יחזקאל הנביא:

According to the signs. There were signs upon each and every standard. The ancients said that the banner of Reuben had the **form of a person** on it. Their statement is based on a midrashic interpretation concerning the dudaim found by Reuben [which looked like a person]. The ancients also tell us that there was an image

¹ שבני בלהה ובני זלפה לא נתפלגו, כמו בני לאה ובני רחל, אלא חיו יחדיו בשלום תחת שם א' "בני השפחות"

¹ That the children of Bilhah and Zilpa didn't fight, like the children of Leah and Rachel did, rather they lived together under one name "the children of the maidservants"

of a **lion** on the standard of Judah, for Jacob had compared Judah to a lion. They also tell us that the banner of Ephraim had the image of an **ox** upon it... The flag of Dan had the image of an eagle. To the point that they were similar to the cherubim which the prophet Ezekiel saw.

6. Yechezkel 1:1-10

(א) וַיְהִי בְשָׁלְשִׁים שָׁנָה בְּרַב־עֵי בְחַמְשָׁה לְחֹדֶשׁ וַאֲנִי בְּתוֹךְ הַגּוֹלָה עַל נְהַר כְּבָר נִפְתְּחוּ הַשָּׁמַיִם וַאֲרָאָה מְרֵאוֹת אֱלֹהִים... (ד) וַאֲרָא וְהִנֵּה רוּחַ סְעָרָה בָּאָה מִן הַצָּפוֹן עָנָן גָּדוֹל וְאֵשׁ מִתְּלַקְחַת וְנִגְהָ לּוֹ סָבִיב וּמִתּוֹכָהּ כְּעֵין הַחֹשֶׁמֶל מִתּוֹךְ הָאֵשׁ. (ה) וּמִתּוֹכָהּ דְמוּת אַרְבַּע חַיּוֹת וְזֶה מִרְאִיהֶן דְמוּת אָדָם לְהִנֵּה. (ו) וַאֲרַבְעָה פָּנִים לְאַחַת וַאֲרַבַּע כַּנְּפִים לְאַחַת לָהֶם... (ז) וְדְמוּת פְּנֵיהֶם פְּנֵי אָדָם וּפְנֵי אַרְיֵה אֶל הַיָּמִין לְאַרְבַּעַתָּם וּפְנֵי שׁוֹר מִהַשְּׂמֹאוֹל לְאַרְבַּעַתָּן וּפְנֵי נֶשֶׁר לְאַרְבַּעַתָּן.

(1) Now it happened in the thirtieth year, in the fourth month, on the fifth day of the month, as I was among the captives by the river Chebar, that the heavens were opened, and I saw visions of God... (4) I looked, and behold, a stormy wind came out of the north, a great cloud, with flashing lightning, and a brightness round about it, and out of its midst like glowing metal, out of the midst of the fire. (5) Out of its midst came the likeness of four living creatures. This was their appearance: they had the likeness of a man. (6) Everyone had four faces, and each one of them had four wings... (10) As for the likeness of their faces, they had **the face of a man**; and the four of them had **the face of a lion** on the right side; and the four of them had **the face of an ox** on the left side; the four of them also had the face of an **eagle**.

7. Rav Yonatan Grossman, "How Good Are Your Tents, Yaakov" The Organization of God's Dwelling Place

On the basis of this connection, I believe, we can begin to understand the profound significance of the camp of Israel. The tribes of Israel accompany the Divine Presence on its journey as a chariot for the Shekhina. So long as the Shekhina is on high, it is the holy creatures and wheels that accompany the Shekhina on its journeys, and they comprise its Chariot. But when God chooses to make His Shekhina rest in the world, new escorts - an alternative Merkava - are required. God's seat is the keruvim and the Mishkan that Israel builds by God's command, and His escort is the nation of Israel, encamped "around the Mishkan," each person with his clan and by his banner...

The untamed desert bespeaks a world without boundaries: it is wild, devoid of order and regulation, a place without human habitation, a place where wild animals reign. Here, in the midst of the lack of boundaries that the desert embodies, a marvelous sight reveals itself: six hundred thousand foot soldiers, aside from women and children, journeying by tribes and by clans. It is specifically against the background of the desert that the splendor of the camp of Israel stands out: a nation that creates banners and tribes, that maintains clans and tents of families.

Even in a world where every possible boundary is smashed, even from the perspective of Balak of Moav - whose genealogy goes back to the story of Lot and his daughters, where the fundamental definitions of lineage are themselves blurred - the camp of Israel is based upon a solid foundation of "good tents."

.....

8. Bemidbar 4

(ד) זאת עבדת בני קהת באהל מועד קדש הקדשים. (ה) ובא אהרן ובניו בנסע המחנה והורדו את פרכת המסכה וכסו בה את ארון העדות. (ו) ונתנו עליו כסוי עור תחש ופרשו בגד כליל תכלת מלמעלה ושמו בדיו.

(4) This is the service of the sons of Kohath in the Tent of Meeting, the most holy things. (5) When the camp moves forward, Aaron shall go in, and his sons, and they shall take down the veil of the screen, and cover the ark of the Testimony with it. (6) And they shall put a covering of sealskin on it, and shall spread over it a cloth all of blue, and shall put in its poles.

(ז) ועל שלחן הפנים יפרשו בגד תכלת ונתנו עליו את הקערות ואת הכפות ואת המנקית ואת קשות הנסוה ולחם התמיד עליו יהיה. (ח) ופרשו עליהם בגד תולעת שני וכסו אתו במכסה עור תחש ושמו את בדיו.

(7) On the table of show bread they shall spread a blue cloth, and put on it the dishes, the spoons, the bowls, and the cups with which to pour out; and the continual bread shall be on it. (8) They shall spread on them a scarlet cloth, and cover the same with a covering of sealskin, and they shall put in its poles.

(ט) ולקחו בגד תכלת וכסו את מגרת המאור ואת גרתייה ואת מלקחיה ואת מחתתייה ואת כל כלי שמנה אשר ישרתו לה בהם. (י) ונתנו אתה ואת כל כליה אל מכסה עור תחש ונתנו על המוט.

(9) They shall take a blue cloth, and cover the lampstand of the light, and its lamps, and its snuffers, and its snuff dishes, and all its oil vessels, with which they minister to it. (10) They shall put it and all its vessels within a covering of sealskin, and they shall put it on the carrying beam.

(יא) ועל מזבח הזהב יפרשו בגד תכלת וכסו אתו במכסה עור תחש ושמו את בדיו.

(11) On the golden altar they shall spread a blue cloth, and cover it with a covering of sealskin, and they shall put in its poles.

(יב) ולקחו את כל כלי השרת אשר ישרתו בהם בקדש ונתנו אל בגד תכלת וכסו אותם במכסה עור תחש ונתנו על המוט.

(12) They shall take all the vessels of ministry, with which they minister in the sanctuary, and put them in a blue cloth, and cover them with a covering of sealskin, and they shall put them on the carrying beam.